

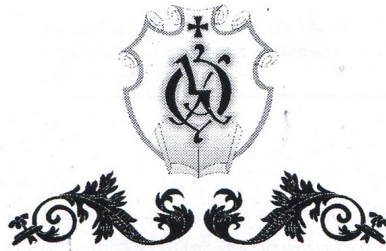
ISSN 2519-2558

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
«ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

СЕРІЯ
«ФІЛОЛОГІЧНА»

ВИПУСК 67

**НАУКОВІ ЗАПИСКИ
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
«ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»**

Серія «Філологічна»

Збірник наукових праць

Випуск 67

Острог
Видавництво Національного університету «Острозька академія»
2017

УДК: 81. 161. 2+
81. 111
ББК: 81. 2 Укр. +
81. 2 Англ.
Н 34

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Острозька академія»
(протокол № 3 від 28 вересня 2017 року)*

*Збірник затверджено наказом
Міністерства освіти і науки України 22. 12. 2016 № 1604*

Редакційна колегія:

Архангельська А. М., доктор філологічних наук, професор;
Вокальчук Г. М., доктор філологічних наук, професор;
Глотов О. Л., доктор філологічних наук, професор;
Кочерга С. О., доктор філологічних наук, професор;
Лещак О. В., доктор філологічних наук, доцент;
Пасічник І. Д., доктор психологічних наук, професор;
Тищенко О. В., доктор філологічних наук, професор;
Хом'як І. М., доктор педагогічних наук, професор;
Цолін Д. В., доктор філологічних наук, професор.

Н 34

Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія
«Філологічна». – Острог : Вид-во НаУОА, 2017. – Вип. 67. – 324 с.

ISSN 2519-2558

У збірнику містяться статті, присвячені проблемам сучасного мовознавства та порівняльного літературознавства, а також методиці навчання іноземних мов. Збірник рекомендовано науковцям, викладачам, студентам-філологам і всім, хто цікавиться філологічною наукою.

УДК: 81. 161. 2+
81. 111
ББК: 81. 2 Укр. +
81. 2 Англ.

*Адреса редколегії:
35800, Україна, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2,
Національний університет «Острозька академія»,
факультет романо-германських мов*

© Видавництво Національного університету
«Острозька академія», 2017
© Автори, 2017

ISSN 2519-2558

ЗМІСТ

Hloriia Bernar MEDIEVAL ENGLISH DRAMA	3
Iryna Drozd PRZEMIANY JĘZYKA POLSKIEGO Z PESPEKTYWY INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ	7
Olha Dunaievska, Anatolii Vorona STRATEGIES AND TOOLS OF AN EFFECTIVE DOCTOR-PATIENT COMMUNICATION	10
Nataliia Kosylo THEME OF THE UNDERCLASS IN WRITINGS OF IVAN FRANKO AND ARTUR MORRISON'S SLUM FICTION IN COMPARATIVE ASPECT	14
Olesya Ladnytska SPEECH PRESENTATION IN IAN MCEWAN'S «ENDURING LOVE»	17
Violetta Nechyporenko THE ART OF SELF-TRANSLATION: THE LITERARY BILINGUALISM PHENOMENON OF V. NABOKOV	23
Myroslava Zabolnova ACRONYMS AND ABBREVIATIONS AS A PART OF THE INTERNET SLANG AND THEIR ROLE IN SAVING SPEECH EFFORTS IN THE PROCESS OF COMMUNICATION IN THE CHATSPEAKS	26
Ірина Олександрівна Андрущенко ПРОСОДИЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ І НАВГУРАЦІЙНИХ І ПАРТІЙНИХ ПРОМОВ ЗБУДЛИВИМИ АКЦЕНТУЙОВАНИМИ ОСОБИСТОСТЯМИ	29
Білетта Юрійвна Ал Касем ОСОБЛИВОСТІ ДВОЛІТЕРНИХ ГРАФІЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ XIV–XV СТОЛІТЬ У ФОНОГРАФІЧНОМУ АСПЕКТІ	34
Наталія Юрійвна Байтерякова, Олег Зуфарович Байтеряков, Євген Олегович Байтеряков КОНЦЕПЦІЯ ПІДРУЧНИКА З КУРСУ «ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО» ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	37
Зоряна Романівна Батринчук ЕКСПРЕСИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПАРАНТЕЗИ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ЕПІСТОЛЯРНОМУ ДИСКУРСІ	41
Інна Леонідівна Білю ОЛІМПІЙСЬКА СИМВОЛІКА: ВІЗУАЛЬНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ	45
Олена Сергіївна Божко АТМОСФЕРА «САСПЕНС» ЯК ДОМІНАНТНА ОЗНАКА ЛІТЕРАТУРНОГО ЖАНРУ «ФЕНТЕЗІ»	51
Олександра Павлівна Борзенко КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ	55
Світлана Леонідівна Брайченко МАЛОВЖИВАНІ ЖІНОЧІ ОСОБОВІ ІМЕНА МЕШКАНЦІВ ОДЕЩИНИ	59
Татьяна Александровна Вдовенко ВЛИЯНИЕ ГРЕХОВ И ПОРОКОВ ПОВЕСТВОВАТЕЙ НА ИХ РЕЧЬ В АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ПРОЗЕ	62
Марія Володимирівна Войтенко ПРИЙОМИ МАНІПУЛЮВАННЯ У ФРАНЦУЗЬКИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ «PRODUITS DE LUXE»	65
Ірина Вікторівна Волкова, Ольга Євгеніївна Шиліна СЕМАНТИКА КОЛЬОРУ В ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ І. С. МІРОШНИЧЕНКА	69
Ірина Вікторівна Волкова СУТНІСТЬ МОВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА ЇХ ПРОЕКЦІЯ НА МЕТОДИКУ НАВЧАННЯ МОВИ	73
Ірина Петрівна Волощук, Олена Олександрівна Дроботун КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОМОВ НОБЕЛІВСЬКИХ ЛАУРЕАТІВ	77
Валерія Миколаївна Гавриленко ВИКОРИСТАННЯ СКОРОЧЕНЬ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ І СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТИ	81
Оксана Володимирівна Гейна ФУНКЦІОНУВАННЯ СУБ'ЄКТНО-ОБ'ЄКТНИХ ДЕТЕРМІНАНТІВ: КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ	85
Юлія Ізидорівна Грибнік ЗАПОЗИЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ГЕОДЕЗИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ	89
Артур Грантович Гудманян, Оксана Вікторівна Полякова КРИТЕРІЇ ДОБОРУ ЛІПСИНК-ВІДПОВІДНИКІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ДУБЛЯЖІ АНГЛОМОВНИХ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ	93
Ірина Миколаївна Гумовська АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ЮРИДИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛЕКСИКИ	96
Євгенія Олександрівна Дегтярьова, Лілія Володимирівна Школяр ОПИС ЯК ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ТИП МОВЛЕННЯ У ФРАНЦУЗЬКИХ МІНІМАЛІСТИЧНИХ РОМАНАХ	100
Людмила Іванівна Дерев'янка СПІВВІДНОСНІ ПРИЙМЕННИКОВО-ІМЕННИКОВІ КОНСТРУКЦІЇ ЗІ ЗНАЧЕННЯМ ОДНОЧАСНОСТІ ЯК РЕАЛІЗАТОРИ ЗОВНІШНЬОЇ СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНОЇ КОРЕЛЯЦІЇ	103

Дося Михайлівна Дубравська, Ольга Іванівна Ванівська СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ СЕМАНТИКИ КОМПОЗИТИВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	107
Олена Валентинівна Дячук ВИТОКИ ДИСКУРСУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ США	111
Галина Петрівна Євсєєва, Лариса Георгіївна Богуславська НОВІТНІ ІНШОМОВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ: МАТЕРІАЛИ ДО СЛОВНИКА ІНШОМОВНИХ СЛІВ	114
Анна Володимирівна Жуковська ТАКЕСИЧНІ МОДУЛІ АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ	119
Ольга Романівна Заболотна КОНЦЕПТ МОВЧАННЯ ЯК ХУДОЖНЬО-МОВНА ВЕРСІЯ ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ ЗАМКНУТОСТІ ЖІНКИ У ПАТРІАРХАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	124
Лідія Володимирівна Застріжна АКТУАЛЬНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В МЕДИЧНОМУ ВУЗІ	127
Орислава Володимирівна Іванців ДИСКУРСИВНА СТРАТЕГІЯ ЕМОЦІЙНОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ В АНГЛОМОВНОМУ ІМІДЖЕВОМУ КОРПОРАТИВНОМУ ДИСКУРСІ	130
Оксана Степанівна Ісаєва ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТІВ «ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА» І «ПРЕВЕНТИВНА МЕДИЦИНА»	134
Антоніна Станіславівна Каленська ГРАФІЧНІ ЗАСОБИ ЕКСПРЕСИВІЗАЦІЇ МОВИ СУЧАСНИХ ТУРЕЦЬКИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ	137
Олена Олександрівна Карпіна ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ПОНЯТТЯ DEPRESSION У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	141
Ольга Юрійвна Качмар РОЛЬ СУБ'ЄКТА ДИСКУРСУ ЯК ПАРАМЕТР ЙОГО ДИВЕРСИФІКАЦІЇ	145
Вікторія Вікторівна Козлова РЕАЛІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ІНІЦІАТИВИ В АНГЛОМОВНОМУ ПАРЕНТАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ	148
Катерина Анатоліївна Корнієць ІНШОМОВНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ В ЛЕКСИЧНІЙ СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ	152
Наталія Володимирівна Коротка ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ КОМУНІКАТИВНОЇ МЕТОДИКИ ПРИ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ У НЕМОВНИХ ВУЗАХ	155
Наталія Валеріївна Космацька НОВОТВОРИ ФРАНЦУЗЬКОГО МЕДІАТЕКСТУ З ПОЗИЦІЙ ПЕРЕКЛАДУ	158
Людмила Костянтинівна Крайняк, Олександра Ігорівна Дуда ТЕРМІНОЛОГІЧНО-НОМІНАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАГАЛЬНОВЖИВАНОГО ДІЄСЛОВА В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ ЛІТЕРАТУРИ З ФІНАНСОВОЇ СПРАВИ)	162
Надія Григорівна Крупська АНАЛІЗ СТАНОВЛЕННЯ ЛЕКСИКОГРАФІЇ КАНАДСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	166
Ольга Остапівна Кульчицька, Мар'яна Олексіївна Романів ІРОНІЯ ОГДЕНА НЕША	170
Ірина Олександрівна Купіна СТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ГРАНИЧНОСТІ	174
Наталія Юрійвна Куравська КОМУНІКАТИВНА СИТУАЦІЯ ВОЛЕВІЯВЛЕННЯ В СИСТЕМІ ЇЇ СКЛАДНИКІВ: ПРАГМАЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ	178
Ярослав Юрійович Лавренчук ОРФОФОНІЯ АНГЛІЙСЬКИХ ГОЛОСНИХ У СПОНТАННОМУ МОВЛЕННІ БРИТАНЦІВ, АМЕРИКАНЦІВ ТА КАНАДІЙЦІВ	182
Наталія Вікторівна Лутай, Дина Александрівна Гулієва ОВЛАДЕННЯ ІНОСТРАННИМ ЯЗЫКОМ И ПРЕПОДАВАНИЕ	187
Олена Володимирівна Мартинюк РОЗВИТОК НАВИЧОК АНГЛОМОВНОЇ ПИСЬМОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ПІД ЧАС ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ОНЛАЙН-РЕСУРСАМИ	190
Галина Володимирівна Мельниченко ІНТРАЛІНГВІСТИЧНІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПЕРІОД ЇЇ СТАНОВЛЕННЯ ЯК НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ	194
Галина Володимирівна Мельниченко, Ірина Костянтинівна Даєндюк ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІРОНІЇ В ОПОВІДАННЯХ ГЕКТОРА МАНРО	199
Ірина Вікторівна Мельничук, Тетяна Миколаївна Грачова «ЛЯМЕНТ ПО ОТЦУ ІОАННЪ ВАСИЛЬЄВИЧУ» В КОНТЕКСТІ ТАНАТОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ УКРАЇНСЬКОГО ПОЕТИЧНОГО БАРОКО	203

Ольга Федорівна Мінкова, Юлія Анатоліївна Надольська ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ТЕКСТ ТА МОВНА НОМІНАЦІЯ	207
Віра Любомирівна Новицька, Уляна Ігорівна Тиха ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНА КОМБІНАТОРИКА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ У РОМАНІ Д. ЛОДЖА «DEAF SENTENCE»	210
Оксана Іванівна П'єсцук АНТРОПОЦЕНТРИЧНІСТЬ ТА ІНТЕРАКТИВНІСТЬ В БРИТАНСЬКИХ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ДЕБАТАХ	213
Тетяна Олександрівна Пахомова, Яна Сергіївна Пономаренко ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ ЧИТАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ПРОФЕСІЙНИХ ЛІЦЕЇВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ	216
Марина Ігорівна Піголь АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У ІСПАНОМОВНОМУ ДИСКУРСІ ІНДУСТРІЇ МОДИ (НА МАТЕРІАЛІ ІСПАНСЬКОЇ ВЕРСІЇ ЖУРНАЛУ VOGUE)	221
Вікторія Вікторівна Погонець НОМІНАЦІЇ СУЧАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	225
Юрій Григорович Полєжасєв ПРОСТОРОВО-ЧАСОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТРЕВЕЛ-МЕДІАТЕКСТА (НА МАТЕРІАЛІ ЖУНАЛУ «NATIONAL GEOGRAPHIC TRAVELER»)	229
Олена Анатоліївна Росстальна «РЕГІОНАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР» КОНФЛІКТУ НОВЕЛІЧНОГО ОПОВІДАННЯ Т. ГАРДІ «ДРУЗИ-ГОРОДЯНИ»	234
Євгенія Віталіївна ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУ ТА ЙОГО МОВНА РЕАЛІЗАЦІЯ В АНГЛОМОВНОМУ ДИСКУРСІ (НА ПРИКЛАДІ КОНЦЕПТУ GLAMOUR)	237
Софія Францівна Соколовська ОСОБЛИВОСТІ ІДІОСТИЛЮ Г. БЮХНЕРА	241
Оксана Володимирівна Сподарик ФУНКЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ВЕРБАЛЬНОГО ЗНАКА ПОЛІКОДОВОГО ХУДОЖНЬОГО ПРОЗОВОГО ТЕКСТУ	245
Тетяна Степанівна Стецик ЗАСОБИ ТА МЕТОДИ ПЕРЕКОНАННЯ В МАДІА-СЕРЕДОВИЩІ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ПЕРЕДВИБОРЧИХ КАМПАНІЙ У США	250
Олег Григорович Сторчак ЦІННІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОНЦЕПТІВ ВАЖКИЙ І ЛЕГКИЙ	253
Ірина Павлівна Суїма КОМУНІКАТИВНИЙ САБОТАЖ В РЕСПОНСИВНИХ РЕЧЕННЯХ	257
Яніна Михайлівна Тагільцева, Олеся Василівна Сільчук, Людмила Миколаївна Сахарова ОМОНІМІЯ ТА ПОЛІСЕМІЯ В ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)	261
Віталіна Василівна Тарасова ЕТНОКУЛЬТУРНІ МАРКЕРИ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ТРАНСПОРТУ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ, РОСІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	264
Анна Сергіївна Тверитінова, Тетяна Михайлівна Шарова ТВОРЧИСТЬ В. РОДІОНОВА: ПРОБЛЕМНИЙ ДІАПАЗОН ХУДОЖНЬОГО СВІТОГЛЯДУ	269
Лілія Миколаївна Філюк СУЧАСНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СФЕРІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У НЕМОВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	272
Богдана Любомирівна Фуртак ІРЕНА КНИШ – ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ, ЖУРНАЛІСТ, ПУБЛІЦИСТ, ПИСЬМЕННИК	276
Євгенія Сергіївна Чекарева РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗОРОВОГО СПРИЙНЯТТЯ ПРОСТОРУ ЛЕКСИЧНИМИ ЗАСОБАМИ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ	280
Євгенія Олександрівна Четвертак СПЕЦИФІКА ЕТНОНОМІНАЦІЙ ОПОЗИЦІЇ «СВІЙ/ЧУЖИЙ» В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	285
Юлія Олександрівна Чура ПРОБЛЕМИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ РЕАЛІЙ ТА ІДІОМ В ІСТОРИЧНИЙ ТРАГЕДІЇ РУДОЛЬФА ФОН ГОТТШАЛЯ «МАЗЕПА» У ПЕРЕКЛАДІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА	289
Галина Василівна Швець КОНТЕКСТНЕ НАВЧАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ	293
Валентина Анатоліївна Шенітчак АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ТА МЕТОДІВ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ	296
Ірина Олександрівна Ющенко ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СУЧАСНОЇ ПЕРСЬКОЇ МОВИ	299
Марія Георгіївна Якубовська, Ганна Петрівна Зірчак ЖАНРОВА ПАЛІТРА КОРПОРАТИВНОГО ВИДАННЯ	303
Марія Георгіївна Якубовська, Наталя Іванівна Масі КОМПОЗИЦІЯ ПОРТРЕТНИХ НАРИСІВ ГЕНРІХА НЕЙГАУЗА	308

Марія Георгіївна Якубовська, Олена Олегівна Татакі ЖУРНАЛ «БАРВІНОК» У КОНТЕКСТІ ТИПОЛОГІЇ СУЧАСНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ ДЛЯ ДІТЕЙ	312
Ярмолів Олена Іванівна ТВОРЧІСТЬ О. К.ТОЛСТОГО В КОМУНІКАТИВНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ	316

Отримано: 19 вересня 2017 р.

Прорецензовано: 3 жовтня 2017 р.

Прийнято до друку: 7 жовтня 2017 р.

e-mail: valya.myskiv@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2017-67-296-298

Шепітчак В. А. Аналіз підходів та методів попередження та подолання граматичної інтерференції / В. А. Шепітчак // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог : Вид-во НаУОА, 2017. – Вип. 67. – С. 296–298.

УДК: 378.016:811.111'36

Валентина Анатоліївна Шепітчак,
Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка, м. Тернопіль

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ТА МЕТОДІВ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПОДОЛАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ

Стаття присвячена проблемі попередження та подолання граматичної інтерференції у процесі навчання англійської мови після німецької. Описано етапи навчання граматики у тримовному середовищі з метою попередження та подолання граматичної інтерференції. Визначено основні підходи та методи для попередження та подолання граматичної інтерференції у процесі навчання англійської мови після німецької майбутніх філологів.

Ключові слова: експліцитний підхід, особистісно-діяльнісний підхід, системний підхід, свідомо-контрастивний метод, комунікативно-когнітивний метод, граматична інтерференція.

Валентина Анатольевна Шепитчак,
Тернопольский национальный педагогический университет имени В. Гнатюка, г. Тернополь

АНАЛИЗ ПОДХОДОВ И МЕТОДОВ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ И ПРЕОДОЛЕНИЯ ГРАММАТИЧЕСКОЙ ИНТЕРФЕРЕНЦИИ

Статья посвящена проблеме предупреждения и преодоления грамматической интерференции в процессе обучения английскому языку после немецкого. Описаны этапы обучения грамматике в трехязычном среде с целью предупреждения и преодоления грамматической интерференции. Определены основные подходы и методы для предупреждения и преодоления грамматической интерференции в процессе обучения английскому языку после немецкой будущих филологов.

Ключевые слова: эксплицитный подход, личностно-деятельностный подход, системный подход, сознательно-контрастивный метод, коммуникативно-когнитивный метод, грамматическая интерференция.

Valentyna Shepitchak,
Ternopil national Pedagogical University the name of V. Gnatyuk,

THE APPROACHES AND TEACHING METHODS ANALYSIS OF PREVENTING AND OVERCOMING GRAMMATICAL INTERFERENCE

The article is devoted to the approaches and methods of preventing and overcoming grammatical interference in the process of teaching English after German. The stages of teaching grammar in the trilingual environment are described in order to prevent and overcome grammatical interference. On the basis of the analysis of psychological, pedagogical, methodological and linguistic literature, it has been found that grammatical interference is a hidden internal mechanism of interaction between the languages which contact with other and this process has an adverse effect in the course of acquisition of the FL2 system. It has been emphasized that the attention of specialists in the field of methodology of teaching and training should be focused on possible negative effects of interference, their foreseeing, investigation and prevention considering that negative linguistic experience of trilinguals results in obstacles during communication. The approaches and teaching methods and aimed at the prevention and overcoming of the given phenomenon has been elaborated. The analysis of modern literature and specific learning second foreign language has been done. The basic approaches and methods for preventing and overcoming the grammatical interference in the process of teaching English after the German future philologists are determined.

Key words: explicit approach, personality-activity approach, system approach, consciously-contrastive method, communicative-cognitive method, grammatical interference.

Аналіз психолінгвістичних аспектів проблеми тримовності у зв'язку з навчанням англійської мови як ІМ2, виявлення та аналіз помилок в іншомовному мовленні студентів на початковому етапі оволодіння англійською мовою дозволили нам розробити методику навчання граматичного аспекту англійської мови, яка, на нашу думку, повинна попереджати та долати труднощі оволодіння мовним матеріалом, зумовлених дією інтерференції [9].

Організація процесу навчання граматики у тримовному середовищі з метою попередження та подолання граматичної інтерференції передбачає три етапи. На першому створюється орієнтувальна основа дій за допомогою так званого «випереджувального» пояснення, у ході якого студенти одержують інформацію про подібності та розбіжності між системами англійської, німецької та української мов. Для усвідомлення відмінностей у подібних мовленнєвих явищах необхідно використовувати міжмовне порівняння, яке сприяє попередженню інтерференції. Другий етап включає опрацювання граматичних явищ і передбачає виконання підсистеми вправ, спрямованих на усвідомлення студентами суті граматичних явищ та системи понять ІМ2 для подолання граматичної інтерференції. На третьому етапі створюються умови для самостійного вживання граматичних явищ у різноманітних комунікативних ситуаціях. На цьому етапі у результаті процесів засвоєння та закріплення знань у студентів формується мовленнєва здогадка і вміння переносити сформовані навички і вміння з РМ та ІМ1 на ІМ2. На завершальному етапі доцільно використовувати вправи для свідомого застосування граматичних явищ у мовленнєвому середовищі.

Під час реалізації етапів навчання ефективним є дотримання експліцитного, особистісно-діяльнісного, системного підходів та впровадження свідомо-контрастивного, комунікативно-когнітивного методів. В методиці навчання іноземних мов

виокремлюють також експліцитний підхід щодо попередження граматичної інтерференції. Цей підхід здійснюється за допомогою двох методів: індуктивного та дедуктивного. Дедуктивний метод (від загального до конкретного, від правила до дії) складається з таких етапів: 1) вивчення правила з використанням специфічних граматичних термінів; 2) студенти знаходять граматичне явище чи структуру у реченнях або в тексті, називають його форму, пояснюють, в якому значенні воно вживається у даному контексті; 3) виконання підставних вправ за аналогічним зразком; 4) виконання вправ на трансформацію у відповідності з правилом (розкрити дужки, поставити дієслово у потрібній формі, перефразувати речення, використовуючи вказане слово, знайти помилки та виправити їх тощо); 5) правила на переклад з рідної мови на іноземну [10, с. 97]. Відповідно, дедуктивний метод визначає пояснення граматичного явища студентам шляхом порівняння з подібними РМ та ІМ1, після чого майбутні філологи виконують вправи на автоматизацію дій із новим навчальним матеріалом (знаходження граматичного явища в контексті, вправи на підстановку, трансформацію тощо).

Індуктивний метод (від конкретного до загального, від дії до правила) складається з таких етапів: 1) у тексті (або групі речень) студенти шукають нове граматичне явище, використовуючи, у тому числі, порівняння на контрасті з відомими граматичними явищами, формами, структурами; 2) студенти самі формулюють правило утворення, використання нового граматичного явища, яке викладач корегує; 3) виконання вправ на підстановку; 4) виконання вправ на трансформацію; 5) виконання вправ на переклад [10, с. 115]. Отже, індуктивний метод надає можливість тому, хто вчиться, сформулювати правило на основі явищ, із якими він ознайомлюється при вивченні ІМ2, шляхом знаходження у тексті незнайомих граматичних явищ і усвідомлення їх значення через контекст. Подальший аналіз нового граматичного явища передбачає порівняння ІМ2 з подібними в РМ та ІМ1. Після формулювання правила студенти виконують відповідні вправи на оволодіння граматичним матеріалом.

Окрім цього, у ході дослідження доведено необхідність використання особистісно-діяльнісного підходу, за якого в центрі навчального процесу є особистість, її мотиви, цілі та потреби, а умовою самореалізації особистості є діяльність, що забезпечує особистісний зріст та формування лінгвістичного досвіду у процесі вдосконалення ГК ІМ2 та використанні вже наявного з РМ та ІМ1 [2, с. 34]. Діяльність повинна бути орієнтована на особистість студента, з позиції самого студента, тобто повинна мати особистісно-смісловий характер. Особистісно-діяльнісний підхід інтенсифікує реалізацію можливостей, за рахунок автономії студента та діяльнісної основи навчання, що є динамічною ієрархічною системою взаємодії з навколишнім світом [4, с. 296]. Акцентується увага на формуванні навичок вироблення власних стратегій вирішення завдань. Значну увагу приділяють самоконтролю та самооцінюванню. Завдання викладача полягає у керуванні процесом навчання, налагодженні співпраці, застосуванні методу опорних сигналів [1, с. 92].

При дослідженні процесу формування граматичних навичок англійської мови як ІМ2 після німецької з урахуванням психолінгвістичних закономірностей оволодіння ІМ2 є важливим застосування системного підходу у навчанні, тому що суттєвості передбачає відволікання від концентрації уваги безпосередньо на опануванні граматики, а системний підхід підсилює дію суттєвості, оскільки передбачає поряд з опануванням необхідним мінімумом лексичних одиниць одночасне засвоєння морфологічної і синтаксичної структури ІМ та інших лінгвістичних аспектів мови як системи. Вважаючи системний підхід як обов'язковий у здійсненні будь-якого наукового дослідження, ми не виокремлюємо його в обґрунтуванні методології роботи.

Наше дослідження базується на свідомо-контрастивному методі, оскільки при ознайомленні студентів з мовними засобами ІМ2 допомагає виявити як тотожності, так і розбіжності між РМ, ІМ1 та ІМ2. Для методики попередження та подолання граматичної інтерференції у процесі навчання англійської мови після німецької майбутні філологів це означає, що необхідно спонукати студентів до порівняння мовних засобів контактних мов. При свідомо-контрастивному методі формується лінгвістичне мислення, яке при вивченні ІМ1 є ефективним для успішного оволодіння граматики ІМ2, оскільки сприяє швидкому й глибокому усвідомленню граматичних явищ ІМ2 й успішному оперуванню ними. Цілеспрямоване та планомірне використання лінгвістичної компетентності РМ та опора на лінгвістичний досвід, сформований при оволодінні ІМ1, сприяє попередженню граматичної інтерференції ІМ2.

Застосування свідомо-контрастивного методу має важливе значення, оскільки студенти самостійно можуть встановлювати аналогії між граматичними явищами РМ, ІМ1 та ІМ2, знаходити відповідності, проводити зіставлення, виділяти подібні й відмінні характеристики та робити відповідні висновки, що забезпечує глибоке й правильне розуміння граматичного матеріалу і є основою для його подальшого тренування й закріплення у вправах.

Крім цього, розроблена нами методика передбачає поєднання прийомів зіставлення, аналізу та перекладу для попередження граматичної інтерференції, тому що виявлення труднощів можливе під час лінгвометодичного зіставлення мовних явищ у трьох мовах – німецькій, англійській та українській. Зіставлення, разом із порівнянням і аналізом та іншими мовними вправами, спрямованими на усвідомлення форми явища, яке вивчається, є основним прийомом свідомо-контрастивного методу. Цей метод базується на ідеях контрастивної лінгвістики і на індуктивному способі оволодіння ІМ. Мета такої роботи полягає у виявленні та усвідомленні диференціальних ознак, схожості і відмінностей на різних рівнях – на рівні форми, значення і вживання. Основний прийом, який використовують на цьому етапі – це прийом підведення до породження міжмовної асоціації на основі виділених інформативних ознак граматичного явища в ІМ1 і тих, які мають значення для сприйняття граматичного явища в ІМ2. Відкрите зіставлення граматичних явищ у трьох мовах має привести, з одного боку, до усвідомленого сприйняття співпадаючих елементів граматичних явищ, а з іншого боку – допомогти диференціювати цей мовний елемент від його корелята в мові-джерелі, перенести і надати можливість подолання граматичної інтерференції [3, с. 159].

У мовленні першочергову роль відіграє використання наявного досвіду на несвідомому рівні. З метою відповідності до конкретних умов і смислових завдань мовлення відбувається постійна перебудова мовленнєвого досвіду [8, с. 22].

Подолання граматичної інтерференції сприяє застосування комунікативно-когнітивного методу у процесі навчання англійської мови як ІМ2. Цей метод поєднує в собі риси комунікативного (інтуїтивного) і когнітивного (інтелектуально-пізнавального) методів. Його реалізація припускає: а) опрацювання граматичних явищ на функціональній основі; б) відбір явищ за критерієм комунікативної значущості; в) тренування у вживанні складних граматичних явищ у типових ситуаціях мови; г) побудову адекватних комунікативних висловлювань шляхом формування образу граматичного явища [3, с. 160].

Комунікативно-когнітивний метод навчання ІМ – один із новітніх методів, який активно застосовується у практиці викладання. Базою для створення цього методу є комунікативний підхід, комунікативний метод, когнітивний підхід. Під кому-

нікативно-когнітивним методом розуміємо організацію навчального процесу, основою якого є комунікативна взаємодія студентів, що забезпечує участь кожного з них як об'єкта і суб'єкта пізнавальної діяльності [6, с. 86]. У 80-ті роки ХХ століття в методиці навчання ІМ був розроблений комунікативний метод, основними принципами якого стали мовленнєва спрямованість навчання ІМ, індивідуалізація при провідній ролі її особистісного аспекту, функціональність, ситуативність, новизна. Ю.Пассов, який запропонував обґрунтування комунікативного методу навчання ІМ, підкреслював, що специфіка цього методу полягає у тому, що процес навчання будується у відповідності до процесу мовленнєвої комунікації. Однак твердження, що ці два процеси можуть бути повністю ідентичні, невірне. Тому комунікативний метод у сучасному трактуванні означає подібність процесів навчання й комунікації тільки за деякими ознаками, найважливішими з яких є: комунікативно-вмотивована поведінка викладача й студентів під час занять; предметність процесу комунікації (відбір мовленнєвих інтенцій, тем і ситуацій спілкування, що відображають практичні інтереси й потреби студентів) [7, с. 7]. Вирішальною ланкою в оволодінні ІМ є засвоєння й застосування мовних одиниць різних рівнів, тобто сприйняття й психофізична інтегративна діяльність студентів, спрямована на розпізнавання чужої й породження власної думки [5, с. 65].

Комунікативна спрямованість передбачає орієнтацію змісту навчання на спілкування. Зміст навчання визначається природою самого спілкування, функціонуванням системи РМ, цілями й комунікативними потребами студента. Ядро комунікативного навчання – вправи й завдання, за допомогою яких студенти вчаться співвідносити мету діяльності з мовленнєвими висловлюваннями [6, с. 25]. Комунікативна спрямованість навчання активізує формування всіх видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, письма, говоріння. При цьому мова розглядається як універсальний засіб спілкування на основі знакової системи, що відображає світ. На перший план висувається діяльнісний аспект мови, який реалізується в мовленнєвій діяльності.

Комунікативний метод передбачає реалізацію таких етапів:

- 1) попереднє прослуховування матеріалу в конкретній мовленнєвій ситуації;
- 2) імітація у мові при наявності мовного завдання, що виключає механічне, несвідоме повторювання;
- 3) групування схожих за змістом (формою) фраз, одночасне відпрацювання однотипних фраз, створення структурного образу мовленнєвої ситуації [1, с. 123].

Особливістю когнітивного методу є те, що навчання ІМ ґрунтується не тільки на врахуванні власне мовної, лінгвістичної її сторони, але й на використанні даних, які характеризують її мисленнєву сторону. Комунікативні цілі навчання базуються на комунікативно-когнітивному методі, який передбачає орієнтацію на особистість студента, розвиток його інтелектуальних здібностей у процесі мовленнєво-мисленнєвої діяльності ІМ. Психолінгвістичною особливістю студентів є здатність до активної розумової діяльності, що характеризується доволі високим рівнем узагальнення й абстрагування, зростаючою тенденцією до причинного пояснення явищ, уміння порівнювати й зіставляти, доводити, аргументувати [6, с. 103].

Використання комунікативно-когнітивного методу в процесі навчання дозволяє сформувати в студентів, що вивчають ІМ2, усвідомлене розуміння, тобто розглядати граматичні явища зі сторони форми, аналізувати значення мовних засобів і можливість їхнього використання в різних мовленнєвих ситуаціях, розуміти особливості вираження граматичних значень і відносин, аналізувати мовні засоби у мовленні, враховувати роль і особливості використання мовних одиниць у різних сферах уживання.

Отже, реалізація комунікативно-когнітивного методу в процесі навчання ІМ2 є доцільним, оскільки він дозволяє поновому змодельовати процес засвоєння матеріалу, що вивчається, а також активізувати продукування студентами граматично-правильних і семантично точних відповідей. Важливим також є те, що цей метод ґрунтується на принципах свідомості й активності студентів, комунікативної спрямованості навчання, врахування особливостей РМ студентів, а також когнітивних характеристик студентів при навчанні.

Таким чином, методика попередження та подолання граматичної інтерференції у студентів факультету іноземних мов у процесі вивчення англійської мови після німецької передбачає дотримання основних положень, системного, особистісно-діяльнісного та експліцитного підходів, а також індуктивного, дедуктивного, свідомо-контрастивного та комунікативно-когнітивного методів і прийомів зіставлення, порівняння та аналізу граматичних явищ контактних мов як найбільш результативних з огляду на мету і завдання нашої роботи. Реалізація зазначених підходів, методів та прийомів зумовлює належний відбір мовних явищ і розробку відповідної системи вправ.

Література:

1. Алимов В. В. Явление лингвистической интерференции при изучении специального перевода (на примере русского, английского и французского языков в военном, техническом и юридическом переводе) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Алимов Вячеслав Вячеславович. – М., 1998. – 196 с.
2. Алексеев Н. А. Личностно-ориентированное обучение: вопросы теории и практики : Монография / Н. А. Алексеев. – Тюмень : Изд-во ТГУ, 1997. – 216 с.
3. Бейла А. І. Методика навчання активного граматичного мінімуму англійської мови як другої спеціальності / А. І. Бейла // Проблеми навчання та викладання практичної граматики іноземної мови у вищому навчальному закладі : матеріали науково-практичної конференції (Дрогобич, 14–15 жовтня 2004 р.). – Дрогобич, 2005. – С. 158–161.
4. Зимняя И. А. Педагогическая психология. Учебник для вузов / И. А. Зимняя. – М. : Логос, 2000. – 384 с.
5. Кульчицька Н. О. Особливості явища інтерференції в процесі навчання англійської мови як другої іноземної у філологічному ВНЗ / Н. О. Кульчицька // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки. – Бердянськ, 2010. – № 3. – С. 241–245.
6. Курганская Л. М. Коммуникативно-деятельностный подход к обучению учащихся малокомплектной начальной школы: на материале изучения родного языка : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Курганская Людмила Михайловна. – Белгород, 1999. – 164 с.
7. Леонтьев А. А. Некоторые проблемы обучения русскому языку как иностранному / А. А. Леонтьев // Методика (зарубежному преподавателю русского языка) / под. ред. А. А. Леонтьева, Т. А. Королевой. – М. : Рус. яз. – 1982. – С. 4–11.
8. Миськів В. А. Психологічний механізм граматичної інтерференції у процесі навчання англійської мови після німецької у майбутніх філологів / В. А. Миськів // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. : Педагогіка. Соціальна робота. – Ужгород, 2013. – Вип. 29. – С. 107–111.
9. Миськів В. А. Сутність поняття граматичної інтерференції у процесі вивчення англійської мови як другої іноземної / В. А. Миськів // Актуальні проблеми сучасної філології: матеріали другої міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 20-21 вересня 2012 р.) / За ред. С. М. Амеліної, А. Г. Ніколенка, Л. С. Козуб. – Київ : Вид-во НУБіП, 2012. – 252 с.
10. Филиппова Т. И. Принцип систематизации при обучении грамматике / Т. И. Филиппова. – М. : [б. и.], 2002. – 240 с.